

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
5 Februarie st. v.
17 Februarie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 6.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Agata Bârsescu.

Cânt'-o pasere . . .

Cânt'-o pasere în sbor,
Cânt'-un cântec plin de dor,
Aşa dulce 'necetîşor,
De-l aud chiar numai eu,
Şi-l aud că-i dorul meu!

Nesdrăvancă paserea,
Tu ce ştii durerea mea,
O! mai tare nu cântă!
Să n'audă codrul verde,
Păsăruică de mi-i crede:

Frunzele ar vesteţi,
Erba s'ar îngâlbini,
Primăveră n'ar mai fi,
Căci e dorul hălă grea,
Ori şi ce mîre de ea.

Matilda Poni.

M u n c i t ō r e a .

— Noveletă originală. —

Eră o zi de toamnă.

Sorele strălucitor, după ce-şi făcuse măreţ calea-i obicinuită pe imensa boltă azurată, preserată ici şi colo de câte un mic noraş alb ca neua şi străvădeţ ca aerul, se ascundea privirilor noastre lacome de veselie cu care ne umplea inimile, din dărătul unei văpăi de lumină roşatică, ultimul semn de trecerea lui peste continental uimit de majestuoaşa-i frumuseţe.

Sera se recoria cu incul, amurgul treptat de laoc uneia din acele nopţi cari nicăiri nu sînt mai frumoşe şi mai poetice ca în scumpa Românie.

Obosiţi de munca zilei sîu de trândavia în care o petrecuseră, ici muncitorii, colo parasiţii, eşiau, unii din ateliere, alţii din cuibarele lor de moiciune şi de *far niente* ca să respire aerul răcoros al serii; cei dintîiu cu scopul de a-şi recrea membrele ostenite de lucru; cei d'al doilea de a petrece fumând, glumind pe comptul sêracului sîu silindu-se cu nepăsarea ce-i caracterisă a legă pe bulevarde sîu pe stradele principale ale capitalei, vr'una din acele intrige aşă numite amorose, în cari decă conştiinţa lor pare a nu se formalisă cătuşi de puţin de nenorocirea sêrmanelor fiinţe ce cad sub ghiarele lor, în schimb îngâmfarea lor însê le mângăe amorul propriu şi i ridică în ochii semenilor lor ca ômeni ce-şi cunose epoca şi pentru care împlinirea unei nenorociri are tot aceeaşi importanţă ca înglîţirea unui păhar cu apă.

Un ochiu observator lesne ar puté distinge pe unii de ceilalţi: cei dintîiu obosiţi se aşedă pe câte o bancă, respiră cu plămâni umflaţi aerul bine făcător ş-apoi cu un pas răpede şi cu bucuria zugrăvită în ochi, se grăbesc a duce familiei lor căştigul sêptemănei, ca să le uşureze necazurile şi suferinţele; cei d'ai doilea se preumblă a lene, mesurând cu un tact monoton distanţa

paşilor lor şi giobenaţi, mînuşaţi, parfumaţi; cu un batton de os în mîna, cu o țigaretă de chihlibar între buze, aruncă ici şi colo priviri triumfătoare de tîmpenie şi de obraznicie, vorbind o limbă ce-ţi sună rēu la urechie şi umblând cum am mai dis după legarea vr'unei intrigi.

Ce vrei, în secolul, în epoca în care trăim şi în care mijlocele de existenţă, graţie cumului unora, sînt atît de greu de căpētat, când muncitorului celui mai binevoitor i lipsesc mediile de muncă, şi prin urmare când este silit s'ô vëndă pe nimic sîu în comparaţiune pe fôrte puţin, rolul acestor miserabili, demni de ocele cele mai adânci, pare a fi mai uşurat şi din nenorocire, reuşita lor este mai în totdeuna asigurată. E trist, sciu bine, aşă e însê.

*

— Şi diceai, *mon cher*?

— Diceam c'am petrecut de minune. Inchipuesce-ţi: o societate alēsă, o primire cordială, sinceritatea pe feţele tuturor, ş-apoi o veselie de ar fi deşteptat din visările sale chiar şi p'un misantrop.

— În resumat ce a eşit din astă mică serată burgeză?

— A eşit că am petrecut şi mi se pare că e destul.

— Destul? cređi?

— Neapērat . . . Dar să vedem, tu ce ai mai fi făcut în locul meu?

— Nimic mai simplu . . . Aş fi găsit ocaziunea să spun douē trei vorbe dulci fetei stăpînului casei, aş fi amēţit-o cu galanteria mea, într'un cuvēnt aş fi procedat la luarea unei fortăreţe care-mi promitea frumoşe ôre de petrecere, ş-apoi după ce m'aş fi plihtisit de dēnsa, aş fi căutat aiurea să reincep acelaşi lucru.

— Şi găseşti că ai fi avut purtarea unui om cum se cade?

— Drace! vrei să-mi faci morala . . .

— Nu . . . dar o apreţiare.

— E bine, morală sîu apreţiare, étă respunsul meu: în tot ce fac, me nelinicesc puţin de rezultat . . . scopul este petrecerea mea, numai a mea şi decă am reuşit să-mi-o procur, scopul scuză mijlocele, te asigur că sînt fôrte mulţămit.

— Imi pare rēu, că nu pot dice şi eu ca tine.

— Ce vrei . . . diferenţa de caractere . . . diferenţa de apreţiare. Nu eşti omul secolului . . . nu eşti omul epocii . . .

— Dar decă cređēnd că ai a face cu un mic creer romantic, ai da peste o fētă cum se cade, onestă, virtuosă, o fēta lucrătoare care aşteptă fericirea dela acela pe care l'ar iubi şi ar iubi-o?

— Atât mai rēu pentru ea . . . dar nu cred ca să pot găsi fete ca acelea de care vorbeşti tu . . . tôte sînt croite pe acelaş model, cu acelaş aspiraţiuni şi cugetări, cu tôte reuşesci când vrei, şi vrei să-ţi mai spun încă ceva?

— Ce?

Acolo unde vorba ce o rostesc limba şi buzele nu e de ajuns, acolo este de întrebuintat un mijloc care nici odată n'a înşelat pe acela ce l'a pus în lucrare . . . Se vorbeşte limbagiul . . .

— Care limbagiul?

— Limbajiul metalic . . . limbajiul aurului . . .

— Ce fel?! ai fi în stare să cumperi onôrea unei fete cu aur?

— Neapērat . . . nu ţi-am spus, că totul pentru mine, şi când dic pentru mine, înţeleg pentru toţi ce sînt identificaţi cu epoca în care trăim, se reduce numai la plăcere — la satisfacerea dorinţelor mele . . .

— Bine . . . dar acēsta aduce nenorocirea fiinţelor ce desonorezi.

— Ah! bah! le procură existența . . . ătă partea umanitară a faptului.

— Drace . . . imi pari puțin scrupulos in materie de morală.

— Nu-ți convine pôte morala mea, puritanule?

— Drept să-ți spun, mi se pare cam prę trasă de pę . . . și ca să-ți spun adevęrata mea cugetare, mi se pare . . .

— Oprește . . . sciu ce vrei să ȃci . . . ți se pare infamă! atăt mai ręu pentru tine . . . nici odată nu vei reuși a-ți înțeleghe epoca decât puni atăta mare preț pe onórea unei fete.

— Și vorbești serios, Nicule?

— La dracu, scumpul meu (George, proba o vei avę indată.

Și cu mâna arată lui George Corlescu, pe o tineră fęta care umblă repede pe lângă dęnșii, cu capul aplecat, și cu infățışare fórtę modestă.

Putea să aibă opt-spre-dece ani.

O rochie nęgră și simplă care desemnă contururile unei talii admirabile și bine legate, făcea să reieșă și mai mult, albęta de nęuă a gătului seu, pe care se vedeau ca și desemnate niște vine albastre. Pęrul ei nęgru și lucios eră acoperit cu o brobódă albă lucrată de ea ęnsași, aruncată pe spate cu o neglijență adorabilă. Umblând răpede, făcea să se vedă un mic piciorășgentil încălțat intr'o ghetă strimță, mai mică pôte chiar decât fai-mosul pantof al Cenușitei. Ochii sei nęgri și lucitori se aplecau cu modestie la pământ, fără ca să se opręscă nici in drępta nici in stंगा.

Aerul modest cu care astă fęta își preumblă frumusețea sa, o făcea să fie ęcă și mai frumósă, și neapęrat pentru tinerul Nicu Părjolescu, eră o cucerire mai mult de inseris in lista sa de Don Juan.

Tot acesta frumusețe inșe avu un efect aprópe contrariu asupra intrevorbitorului seu George Corbescu, care se simți atras d'odată cătră dęnsa de un interes despre care el ęnsuși nu-și putea da socotelă. Așteptă să vedă rezultatul nerușinării intrevorbitorului seu; cine scie cu ce scop . . . El ęnsuși nu și-o putea hotări, dar momentele erau să-i dicteze purtarea ce avea de ținut față cu dęnsa și cu dęnsul.

— Ce fel? ai de gând să te atingi de acesta fętă, Nicule?

— Lasă-me, *mon cher*, vei vedę decât nu am dreptate ȃcându-ți că tóte sânt ca una. Se va opune la inceput de modestie, mai târđiu va dori să asculte, și in fine i va päre ręu decât nu i se va spune ceva care să-i gädile simțirea și să o imbete de plăcere.

— Te las singur atunci . . . fă ce scii . . . nu voiu să fiu martorul unei scene ce de sigur va fi penibilă și pentru tine și pentru dęnsa.

— Cum vei voi . . . Liber să faci ceea ce doresci.

George Corbescu se depărtęză, dar ține ochiul me-reu atintat asupra lui Nicu și a fetei.

Ea umblă iute, atăt de iute chiar, in cât cu greu Nicu se mai putea ține de dęnsa. In fine o ajunge in josul bulevardului și trecęnd lângă dęnsa, cu o familiaritate mai mult de cât indrăznętă, i ȃce:

— E cam periculos, dră, să umble cineva pe asemenea vreme singură și prin aceste locuri unde nu se găsește nimeni.

— Te inșeli, dle, — i răspunde ea, — când cineva are consciința liniscită, își caută de drum, fără a luá in vedere ceea ce-mi spuni dta. E mai periculos inșe pentru aceia, cari, ca dta, se ocupă de persónele pe care nu le cunosc.

— Și cum asta, dră?

— Eh! Dómne, pentru că se espun a fi intrebăți,

cu ce drept vorbesc persónelor pe care le ved pentru ințeia dată?

— Nimic mai simplu, — răspunde Nicu; — intreb astfel, aș răspunde, că am dori a face cunoscința dtale.

— Și când ți-aș spune, că posițiunea mea fiind fórtę modestă, nu ved pentru ce motiv ai dori dta o asemenea cunoscință?

— Un cuvęnt mai mult, dră, pentru ca să doresc a o face . . . căci am speranță a-ți fi intru ceva folositor.

— Nu am trebuință de nimic, dle, lucrul meu m-duce in destul pentru ca să mai pot dori ceva.

— Scii, dră, că ai douę calități ce greu se intălnesc la fetele de vęrsta dtale; mândră cum ești și frumósă, de sigur, posițiunea in care te afli, trebuie să ți-se pară mai mult de cât modestă.

— Nu suntu mândră, dle; intru cât privesce frumusețea mea, nu o consider ca nimic; deci te-aș rugá să nu te ocupi cu dęnsa.

Nicu Părjolescu eră cu totul *demontat*, cum ar fi ȃis-o el ęnsuși. El ghicia fórtę bine, că fetele care respund cu atăta siguranță, ba une-ori cu atăta batjocură, suntu niște fortărețe fórtę greu de luat.

Se gândiá dar cum să innóde conversațiunea?

Ajunseseră in dreptul unei cafenele-cântände.

— Ia să vedem ce efect i va face propunerea mea?

Apoi tare:

— Dră, ar fi bine să intrăm puțin in acesta grădină. Ați umblat fórtę repede, cred dar că aveți trebuință de puțină odihnă.

— Dar cine-ți dá dreptul, dle, să-mi faci o asemenea propunere?

— Interesul ce port pentru dta, dră. Aide . . . aide . . . și-apoi propunerea mea n'are nimic intr'ęnsa care să te bleseze . . . Să vedem . . . primesci, nu-i așa?

In timpul acestei convorbiri, Nicu căută să ia brațul fetei și acesta făcęnd o mișcare răpede, se despărți de dęnsul, dar lęsă să-i cadă din mănecă o batistă. Batista, cădęnd pe un maldăr de nisip, nu făcú nici un șgomot.

— Nu numai că nu primesc, dle, — respunse ea cu recelă, — dar te voi rugá pentru a doua óră să me lași a-mi urmá drumul singură. Mama mea e bolnavă și me așteptă a casă cât mai curęnd.

— Nu-mi vei spune cel puțin unde te pot găsi?

— Nu ai nici un interes ca să scii acest lucru. Adio, dle!

— Nu-mi vei dá cel puțin un suvenir pentru ca să mi se inipărescă pentru eternitate acesta ințelnire?

— ęcă odată, dle, lasă-me să-mi urmez drumul in pace!

Și ea vrú să se depărteze.

Săngele lui Nicu i ferbiá in vine, cu atăt mai mult, că pentru prima óră dedese de o opunere seriósă. In acesta stare nu-și mai dá compt de mișcările lui; el se apropiá de dęnsa, o apucá de mână și fără ca acesta să fi avut timpul a se apęrá, el o sărutá pe obraji.

Douę voci, douę exclamațiuni se auđiră in acelaș timp:

— Ești un miserabil! — i ȃise fęta.

— Ești laș! — tuná la urechia lui vocea lui George.

Și mâna de fer a acestui din urmă inceleștându-se ca un arc de oțel pe brațul lui Nicu, il făcú să fie svęrlit la căți-va pași in laturi.

In timpul acesta, fęta se depărtase.

Remân față în față cei doi întrevorbitori de mai adineauri: unul mut, serios, demn, eră George; cel-alt aprins, inflăcărat și aproape stupid de astă intervenire neașteptată.

— Ți-o insultă, dle moralist, — i dîse în fine Nicu, — pe care mi-o vei plăti-o scump.

— Aidea de! laș cu fințele slabe, fanfaron cu aceea ce sînt mai tari ca tine... ai fi capabil tu...

— Ți-o voi proba mîne, la Bănésa, cu sabia 'n mână, — urlă Nicu.

— Bine, bine, nîptea îți va aduce alte gândiri. Sînt sigur, îți va potoli astă furie resboinică. Ori cum insă, aștept martorii dtale.

Tonul batjocoritor cu care George pronunțiasă aceste cuvinte, disperară pe Nicu, care se depărtă cu furia în inimă.

*

George remase singur.

Tinera fătă, în ajutorul căreia venise ca din senin, se depărtă răpede și din cauza intunerecului ce-o favorisă, dispăruse aproape de privirea sa. Străbătuse grădina Cișmegiului cu o iuțelă indoită acum din cauza temerii de a nu întălni pe un al doilea Nicu.

George fusese martor la tôte câte avuseră loc între Nicu și tinera fătă. El văduse primul gest a lui Nicu și căderea batistei fetei. Deci prima lui grijă fu de a o rădică dela pămînt, ca în urmă să caute a o da aceea care a pierdut-o. Se aplecă dar spre maldărul de nisip pe care se află batista și o rădică cu grabă. Dar care nu-i fu mirarea, când simți că acesta batistă, legată la un colț, atărnă greu? O deslegă la moment și vede suma de 15 franci, se vede fructul muncii săptămânale a fetei.

Remăne locului uimit, și nesciind ce să facă. Avea în mână mijlocul cel mai onest ca să pótă ave dreptul a cerceta de locuința fetei; dar i se părea, că chiar și acesta acțiune ar fi fost rău interpretată.

— Cu tôte astea, — își dîse el, — decă acești bani sînt singurii pe care i posedă asta sormană fătă și asupra căroră se întemeiau tôte speranțele sale?... Am audît-o par că vorbind de muma-sa care e bolnavă și o așteptă. De sigur o așteptă pentru ca să-i aducă bani cu care să-și cumpere medicamente. E atăt de greu să fie bolnav cineva când i lipsesc totul! Dar atunci, nu am nici un moment de pierdut, trebuie să me grăbesc; chiar de aș fi considerat ca indiscret, chiar d'ar trebui să n'o mai ved nici odată, trebuie să-o caut astă seră.

Un altul în locul lui n'ar fi avut de sigur atâtea scrupule pentru împlinirea unei acțiuni care merită tôte laudele; el insă judecă femeia ca un poet ce n'a sorbit de cât sărutări de pe buze fragede, ca un musicant ce a fost încântat de divina ei voce.

Se teme de dînsa, mai cu semă acum, când o mișcare mai vie a inimei, părea că-i prevestescă că între el și aceasta fătă lucrurile nu se vor mărgini, numai la o primă întălnire, la câteva cuvinte banale și atăta tot. Simțea el bine, că aci e cestiunea pôte de fericirea lui, și se indoiă decă trebuie s'o caute.

În fine se hotări să plece. Silueta Mariei încă se zăria în depărtare la lumina indoișă a serii.

*

La capătul celalalt al Cișmegiului, în fața unei mici căscioare de aparență mai mult de cât modestă din strada S. doi copilași, unul blond și altul brun, frumoși ca angerii lui Rafael, stau pe pragul porții și într'un limbăgiu naiv vorbeau unul altuia.

— Dar de ce-o fi întărziat, Maria? -- întrebă Emil pe fratele seu Andrei.

— Ce fel? ... tu nu scii că astă seră e sâmbătă?

— Eh! ș-apoi?

— Astădi își primesce lăfa de pe săptămăna întregă.

— Ah! ce fericire! — strigă sburdalnicul Emil. De sigur mîne ne vom ave gologanul ce ne-a promis pentru că am invētat bine lecțiunile și profesorul ne-a lăudat în clasă.

— Ai vēd tu Emil, ce frumoșe caete se vënd la librăria S.? Eu o să-mi cumpăr unul; tot așa o să faci și tu, nu e așa?

— Bah! să me erti dta. Am promis lui Alecuța să me joc cu dînsul și o să cumpăr cu gologanul meu acadele.

Și pe când copilașii flecariu, o voce tristă la spatetele lor, le dîce:

— Nu ve mai gândiți la astea, scumpii mei frățiori! Nici tu Andrei n'o să ai caet ul, nici tu Emil acadelele.

— Ah! suriōră, — strigă Andrei.

Și se aruncă de gătul ei.

(Înceierea va urmă.)

Dan Dry.

F I U T U R U L.

(După Lamartine.)

Primăvêra să-i dea viēță, cu rozele să mōră,
Pe-a zefririlor aripe să inōte 'ntr'un cer pur,
Legănat cu gingășie pe-ale florilor dulci sinuri,
Să se 'mbete de parfumuri, de lumină și de-azur,
În spre bolțile eterne ca suflarea lin să sbōre:
Țtă-a fluturului sōrlă, veselă, încântătōre,
El s'asēmēnă dorinței care 'n veci n'are repaus:
Făr' să aibă mulțămire, lucrurile ce 'ntălnesc,
Numai cât abia le-atinge, și să-și cate desfētare,
În spre cer, voios pornesc.

Bonifaciu V. Gheorghian.

Naționalitatea în musică.

(Înceiere.)

O ochire din adins a productelor de artă mai nouă ne invēță, că realismul caută tot mai mult a înlocui idealismul classic pe terenul tuturor artelor. El ne înfățișeză subiecte reale, caractere vii, pe cari le întălnim în viēta noastră pe fie-care și. Subiectul artei este real, decă întrunesc tôte particularitățile condiționate prin zona, sub care trăiesce, prin solul ce-l calcă, prin climă, produse, nutrire, ocupațiuni, societate, educațiune, obiceiuri, istorie, biografie, limbă, credință, în scurt prin tôte câte pot caracteriza un individ. Se pare că lumea a obosit de privirea idealurilor abstracte, scopuri neajunse, concepțiuni îndepărtate, reci și fără viēță. Arta modernă s'a lăsat de a mai rētăci în îndepărtare; ea-și alege subiectele sale din apropiere, din viēta de tôte zilele a omului, așa cum sînt ele și cum se află în realitate. Și ôre nu sînt condițiunile indivișilor, cari imprimă și națiunii caracterul lor? Pôte să 'nsu caracter real fără a purtă pe sine timbrul naționalității? Tonul glumeș și eroic al lui „Peneș Curcan”, reprezentă acesta numai un eroism ideal seu un eroism românesc, cum îl vedem trăind între noi?

Putem face conclusiunea, că decă subiectul artei este un caracter real, el trebuie să fie național. Transpunēnd atributul naționalității dela subiectul real al musicii la însași musică, putem vorbi despre *musica na-*

țională și acesta în respectul subiectului său, care cere o interpretare musicală specifică.

Musica națională își culege subiectele sale reale din viața poporului său; el le înțelege, de vreme ce trăiește cu ele. Ele sunt tablouri, caractere ori pasiuni, care compun cercul cunoștințelor sale, și e de ajuns îndemnul unei piese executate pentru ca să-și le potă reconstrui în imaginațiunea sa. Imaginațiunea, astfel atinsă, provocă echoul inimei; el înțelege și simte ce aude. Neluarea în seamă a acestui proces psihologic se resplătesce cu indiferențism și tindere din cote, care descurajeză atât pe artist cât și pe ascultător.

Este o părere obișnuită, că publicul nu înțelege și nu simte o piesă musicală ore-care, pentru că nu are cunoștințe musicale. Necunoștința artei, auzim dîcîndu-se, îl face nepăsătoriu chiar pentru produsele de cea mai atingătoare frumusețe musicală. Stînd înaintea unui artist de renume, ascultătorul nepriceput, care nu știe manua nici un instrument și nici nu are vre-un trecut musical, caută a-și mîntui părerea sa estetică în ochii semenilor săi printr'un aplaus, despre care nu-și potă de seamă. E rădăcă nenorocirea îl împinge într'o conversațiune, unde se vede nevoit a-și da părerea nu numai prin palme, ci și prin vorbe, sormanul nu află decât cuvinte mute de admirațiune; și știut este, că admirăm ceea ce nu înțelegem. Până una alta, generoșii cunoscători de musică află situațiunea pră frîscă și-l escusă la rîndul lor cu multă bunăvoință, motivîndu-o în sine cu aceea, că dînsul nu e musical. Nimeruia nu i-ar veni în clipita aceea prin mîntie, că poetul n'are voia să cîră delă cetitorii săi, ca să fie ei eșii și poeți pentru a-l pută înțelege. Omul de inimă i-ar răspunde: *Dacă sînt eu eșu-mi poet, imi fac singur poeziile și n'am trebuință să te cetesc pe tine.* Greșela ascunsă o putem afla numai decăt, decăt admitem, că subiectul piesei este bunăoară un ideal, a cărui cuprîndere chiar și numai din textul piesei ar fi o greutate pentru ascultătoriu. Se înțelege de sine, că în aceste condițiuni piesa cea mai mîndră lasă înima neatinsă. Tot acesta se întemplă, decăt subiectul piesei este real, mai ușor de cuprîns, înșe străin societății, căreia se presintă. Musica lui va fi neînțeleasă și apare cel mult ca un curiosum, de care ascultătoriu se satură, îndată ce a auzit-o întăia oră. Ecă pentru ce sînt primite cîntecurile noastre naționale cu aplause sgomotoșe d. e. pe o scenă din Viena, ca după ce au stîns curiositatea să devină erăși imposibile pentru totdeuna, aibă ele ori ce valoare musicală. Intimpinăm adese-ori virtuosi în musică, cari stau perplecsi, când e vorba a prețui o piesă musicală. Subiectul piesei fiindu-le străin, ei se desărăcineză de problema, ce li se impune, prin observări privitoare la măestria compozițiunii și la tehnica execuțiilor, căci fondul nu-i atinge. Pentru acesta ei pot fi tot atât de puțin accesibili ca ori-care altul.

Voină a statori condițiunile sub cari o piesă musicală atinge inima ascultătoriu, vom dice cu privire la absoluta majoritate a publicului român, că subiectele reale și dintre acestea cele mai cunoscute au cele mai multe sorți de reușită. Cele mai cunoscute sînt fără îndoieală subiectele scose din viața națiunii noastre înșe și adevărate naționale. Credem a fi ajuns la punctul, de unde treame să mănecă cultura noastră musicală și planul nostru să construă de sine: Să deprîndem publicul nostru mai înainte a ghici din limba musiciei aceea ce potă ghici mai ușor. Il vom deprînde, decăt i vom presentă tablouri, pasiuni, caractere reale, scose din viața lui, apoi treptat i vom oțeli puterea fantasiei până va ajunge odinioră să cetescă și printre acordurile pieselor de cea mai fină subtilitate musicală. Se înțelege, că totul atîrnă delă talentul și stăruința atât a compozitorilor cât și a executorilor noștri, cărora le rămăne

sărăcina grea și glorioasă de a mijloci interpretarea musicală cât se potă de exactă a subiectelor naționale. Cugetul acesta ne îndrăptă la o ultimă analiză a temei noastre, adevă a vorbi despre mijlocele, pe cari teoria musiciei le pune încemănă artistului, pentru ca, aplicăndu-le la subiectele naționale, să resulte produsele naționale de artă.

Subiectul de artă vine în sfîrșit a se îmbrăcă în haina sunetului. Teoria musiciei ne arată uneltele, de care se potă folosi artistul pentru a-i nimeri croiul, potrivit mai bine cu talia sa. Ea indică mijlocele, cunoscute sub definițiunile melodiei, ritmului și modulațiunii, cari întregite de timbrul tonurilor la instrumentare, pot da expresiune la resfîrșite variațiuni de tablouri, pasiuni și caractere. Interpretarea musicală a subiectului ales este de înșemnătate și mai mare decăt alegerea subiectului. Alegerea ori cât de nimerită, pe lăngă o interpretare falsă degradăză piesa la o caricatură a subiectului său. Musica, departe de a resuscită icôna acestuia în fantasia ascultătoriu, bate în timpana surdă fără speranță de a i se deschide ușa sufletului.

Inima se va mișcă numai atunci, decăt melodia, ritmul, modulațiunea sînt întocmite așa, ca să potă reproduce simțeminte deja avute; altcum ea rămăne nemîșcată. Și o dîcem și la locul acesta, că, a cultivă inima fără a o atinge, este o imposibilitate psihologică. Unde este melodia, unde este ritmul priceput și simțit de publicul nostru?

Stăm în fața ultimei întrebări, care merită totă luarea aminte a musicilor noștri. Musicul vecinic, poporul nostru și-a făcut deja melodia, și-a găsit ritmul limbei sale musicale. Să-i vorbim în limba lui și ne va înțelege; să-i cultivăm limba și mai mult și el va fi în stare să ne urmeze cu fantasia sa și cu inima sa. Presupunem un public românesc ascultănd o horă executată de un cor vocal. Subiectul ei este o scenă de înfrățire, un lanț compus din zale legate prin veselie, prietenie și iubire. Fie-care moment melodic, fie-care cutremur al ritmului, fie-care modulațiune reproduce în ascultători un șir de tablouri: Unul vede pe junele înflăcărăt animănd jocul prin cîte o glumă cătră vecinătatea sa, altul vede în accentele ritmului cum zurăe salba pe sinul iubitei sale, cum se lăgănă figura ei în desmerdare nevinovată. Modulațiunea schimbă acordul, dulceta se imprășchie, ritmul devine mai greoiu: Tinerii fac loc. Ascultătoriu vede un moș cu plete albe intrănd în horă și scuturănd cu talpa întregă greutatea anilor ce-i apasă urrieri...

Nu credem, că se va îndoi cineva despre realitatea acestor caractere, care viețuesc între noi. Avem noi hore de acestea? Sfîrșitu-s'a șirul tablourilor și caracterelor, cari intră în subiectul horei? Nu este singură hora un câmp, care potă ocupă viața întregă a unui Strauss românesc? Și ore cu horă s'a sfîrșit totă viața noastră națională?... Am fi a bună seamă fericiți, decăt n'am avé în viața noastră decăt joc. Unde este talentul observătoriu, să ne descopere și să ne înfăoșeze prin musică încă mii și mii de tablouri, pasiuni și caractere? Geniul națiunii noastre, absolvat de conservatoriul vécurilor, s'a furișat printre poporul său, i-a studiat bucuria și întristarea, gluma și necasul, i-a creat melodia durerii, ritmul veseliei, accentele eroismului său. Și a vécut, că-i bine, și că toți il înțeleg. El ne a cîntat și ne cîntă, noi l'am înțeles și-l înțelegem.

Artiști români! Urmați geniului națiunii noastre! Studiați caracterele reale ale poporului nostru! Furați-le acordurile și ve mărturisim, că nu ve vom ține nici odată mai originali! Aflați-ne ritmul inimei noastre și nu veți fi nici odată mai mari măestri! Căutați subiecte din apropierea noastră și dați-ne produse de artă,

pe care le înțelegem! Noi le vom simți, ne vom ageri cuprinderea din ce în ce mai mult, ne vom perfecționa gustul și vom deveni cu timpul simțitori și pentru conținuturile cele mai înalte. Nu ne cărtăreți iubirea, căci încă n'o putem simți; cântați-ne iubirea românească, de voiți să o înțelegem și să o simțim!

Stefan Velovan.

Cinci-deci de etimologii

de cuvinte bănățenesci de origină romană cari nu sânt introduse în dicționar.

Publicând în „Familia” nr. 16—52 din 1883 a mele „Studii limbistice”,* séu „O sută de etimologii revindecate elementului român” contra Miklosich și Ci-hac, la capătul acestor studii am promis onoratei înțelegințe române, cumcă în curând vou publică și 50 de etimologii de cuvinte bănățenesci de origină romană, cari nu sânt introduse în dicționar.

Deci venind a implini această promisiune, imi iau libertate a face atenți pe filologii români la însemnăta-tea cea mare a acestor cuvinte, din următoarele puncte de vedere: a) cumcă sânt cuvinte de origină romană a căror etimologie se explică parte prin limba latină, dar mai vértos prin limbele romane dela apus și dialectele acestora; b) cumcă sânt cuvinte din limba romană rustică aduse prin coloniele romane în Bănat și păstrate aci până în ziua de astăzi, prin urmare sânt mai vechi de cât 18 sute de ani (căci trebuie și înainte de colonizare să fie existat în Italia etc.) și cumcă ca elemente romane trebuie sub numirea de „bănățenism” însemnate în dicționar, și după putință generalisate; c) cumcă e verisimil, că atari cuvinte de origină romană neregistrate încă în dicționar, trebuie să existe și în Transilvania, Moldavia și România (în înțeles strîns), doră în număr și mai mare de cât în Bănat, și decă s'ar culege, deloc s'ar învațuți dicționarul limbei daco-române cu vre-o 200—300 de cuvinte de elemente romane, care impregiurare ar validită mult pentru origi-nele noastre romane.

Fîind că afirmăm, cumcă aceste cuvinte ar fi de origină din „limba romană rustică”, deci credem a fi în interesul cauzei a lămuri mai de aproape acest concept. Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, edit. 2 Bonn 1856 tom. I pag. 44 dice: „Adesea conglăsiuire a tuturor limbelor romane în aplicarea: a) de cuvinte numite *vocabula rustica, vulgaria, sordida* etc.; b) de cuvinte din latinitatea evului de mijloc, cari se reafli în limbele romane,** documentéză pe lângă construirea lor gramaticală, mai sigur pentru unitatea lor originală, care unitate se pôte presupune numai în idioma romană populară, și această cu atăta mai vértos, cu cât limba daco-română, care este de timpuriu (apropo de 18 sute de ani) despărțită de celelalte limbi romane, nu a putut imprumută acele elemente dela limbele surori, ci trebuie să le poședă ca o proprietate de acasă luată cu sine”. Aceasta e pe deplin și părerea noastră despre cuvintele de origină din limba romană rustică. Urméză cele 50 de cuvinte:

1) *Piterei*. Cuvântul „piterei” este plural (care în singular sună pitere) și însemnă în graiul bănățenesc: o mulțime de copii colindători des de demineta în ajunul Crăciunului, alergând ei dela casă la casă și colindând:

* S'au reproduc și în „Luminatorul” numerii 40—104 din 1883.

** Diez împărtașesece doué conșinații despre atare cuvinte.

Bună ziua lui Ajun,
Că-i mai bună a lui Crăciun,
Atăți mei, atăți purcei,
Cu copiii după ei etc.

Despre acești colindători veți mai pe larg al meu: Că-lindariu julian, gregorian și poporal român, care din urmă cuprinde în sine toate sêrbătorile, datinile și credințele sîrămoșesci, cu comentariu pe anul 1882 în tractatul despre „Colinda”, în specie pag. 9—18 unde am documentat, cumcă această instituțiune de copii colindători a existat în Roma până în al XIII secol, și cumcă și modul de colindare a fost identic cu colindarea „Pitereilor” din Bănat. În unile părți ale Transilvaniei d. e. la Rășinari se numesc „Pizerei”, „Piterei” se impart în cete de 20—30—40 de copii și astfel purced unii în unele, alții în alte părți ale satului séu orașului spre colindare, purtând și băte (bături) de alun împistrite, numite „colinde”, cu sine, cari băte se păs-treză și întrebuintéză spre mai multe scopuri, de ore-ce poporul crede că au o putere magico-magnetică (farmecătore) în sine.

Etimologia cuvântului „piterei”, în singular „pitere” se vede a fi în „petire” cu înțelesul: de binevoitoriu și postitoriu. Dar și mai apriat se documentéză etimologia prin dialectele italieneseci, anume aflăm în Monti: Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 187 „picaraja” cu semnificațiunea de „ragazzaglia” și „quantità di fanciuli”, care va să dică: copilama, și mulțime de copii. — În Finamore: Vocabolario dell' uso abruzzese, Lanciano 1880 pag. 139 încă aflăm „piccirille” pentru: fanciulo (copii), provocând și pe sicilianul „picciriddu” („dd” stă pentru „ll” în acest dialect), care însemnă: mic, micuțel, miuțel. În Blanc: Grammatik der ital. Sprache, Halle 1844 p. 662, unde tracteză despre dialectul neapolitan, citând niște probe de scriptură în acest dialect, aflăm următoarea frasă: „Et se arricordaje di questo Rugiero che era piccirillo di nove anni”, adeca: „Și-și aduse aminte de acest Rugier care era copil de noué (9) ani”. Trecerea lui „cia”, „ce” și „ci” în „za”, „ze” și „zi”, precum și trecerea lui „c” în „t” și în „s” e fôrte lătită în dialectele italieneseci, dar despre această vom lucră într'un tractat special: Vocalismul și cononantismul limbei daco-române față cu limba și dialectele italieneseci. Ajunge a însemnă aci, cumcă „cia” și „ci” din „picaraja” și „piccirille” trece în „t” și în „s” (z) și viceverse în dialectele italieneseci.

2) *Besgoia*. Cuvântul „besgoia” sună și „bêsgoia” și însemnă în graiul bănățenesc: die augen verdrehen, die augen aufreissen germ.; detordre, rouler, ouvrir brusque ment les yeux fr. — Cuvântul vine înainte în frase de următoarea natură d. e. ce te besgoi tu cătră mine, ca când me aș teme io de tine. Etimologia o aflăm în Ferreira: Dictionarium latino-lusitanicum, Parisii 1855 sub „strabus” și „strabo-nis”, care se traduce cu „vesgo” lusit. explicând mai de parte cu „tortod os olhos”, adeca: intors strâmb de ochi. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 785 încă aflăm „sgogna” pentru: far i visacci (a face fețe) ital. Cu „besgoia” stă și „sgâia” în strînsă legătură etimologică.

3) *Goglin, gogline*. Cuvântul „goglin” însemnă în graiul bănățenesc: spin alb; spina alba (oxyacantha) lat., aubépine fr., weissdorn germ. Pe a locurea se numesce „spin alb”, pe alocurea „goglin” negru, care este o specie de spin alb, acesta face bôbe (bômbe) roșii, cela bôbe negre; goglinul negru nu trebuie confundat cu porumbele: schlehe germ., prunelle fr. Etimologia „goglinului” se derivéză dela „coccola”, pl. „coccole” ital., care însemnă fructele de spin alb (Monti: Vocabolario

della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 95), apoi „coccoline“ pl. e formațiunea diminutivă ital. de unde prin trecerea lui „c“ in „g“ și elidarea lui „o“ din a doua silabă s'a format a noastre „gogoline“ (fructe), numindu-se de după dânsule și arborele care le produce „goglin“, ca „cireșe“ și „cireșii“.

4) *Vântă*. Cuvântul „vântă“ însemnă în graiul bănățenesc: „folos“ mai vântos sufletește; utilitas lat.; nutzen, genuss germ.; utilité, jouissance, avantage fr. Vine în fraze înainte precum: Nu am avut vântă de acest bărbat până ce a fost viu, căci a fost mai mult bolnav de cât sănătos; omul acesta nu are vântă de lumea acesta, de orecă trăiește în mare sărăcie. Etimologia este dela „vanto“ ital., care vine înainte și în dialecte, și stă pentru „vantagio“ ital., vorthel germ., avantage fr.

5) *Crênă, creni*. Substantivul „crênă“ însemnă: crepătură, și verbul: „a creni“ însemnă: a crepă; fissura, findere lat., spalt, sprung, spalten germ., fente, fendre fr. Vine înainte în fraze d. e. lemnul acesta ar fi bun de cioplit, dar are colé o crênă, deci trebuie să tragem linia roșie mai în lăuntru ca să scótem crêna prin cioplire; păharul acesta e crenit; dieses glas ist gesprungen germ. În limba latină vine înainte numai substantivul „crena“: crepătura penei de scris, dar verbul „crenire“ séu „crenare“ lipsesce. Limba ital. încă posedă „crena“ pentru „cocca“ (kerbe, einschnitt germ.) și „crenare“ pentru „incoccare“. În limba franceză asemenea aflăm „crener“ și „creneler“ cu același înțeles. În Olivieri: Dizionario genovese-ital. Genova 1825 pag. 125 aflăm verbul „crena“ pentru: intaccare, fare in superficie piccol taglio, ferire, aprir con taglio ital., și substantivul „crenha“ pentru: intaccatura etc. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 314 aflăm substantivul „crenna“ pentru: fessura ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 39 încă stă „crena“ pentru: fessura ital. În Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 asemenea stă „crenna“ pentru: fessura ital. În Carisch: Wörterbuch der römischen Sprache, Chur 1848, supliment, pag. 14 vine înainte „crenna“ einschnitt germ.

6) *Răcănel*. Acest cuvânt însemnă în graiul bănățenesc: rana arborea lat.; grenouille verte fr., laubfrosch germ. În Transilvania, după cum imi împărtășese înțelegința de acolo aflătoare în oficii aici în Oravița, se numesce „răcățel“ și „răcățel“. Răcănelul cântă (strigă) din arbori, când e secetă, și poporul crede, că el vestesce ploie. Etimologia zace în italianescul „raganella“: specie di ranocchio verde. În Finamore: Vocabolario dell' uso abruzzese, Lanciano 1880 pag. 144 aflăm „racanella“ pentru: specie di ranocchio ital.

7) *Curt*. Cuvântul „curt“ însemnă: fără codă; ohne Schweif germ.; sans queue fr.; d. e. căne curt, gaină curtă, cocoș curt, vacă curtă etc.; gaina curtă e tot puică; grabiul să-l ia dracul, căci e curt. Și în Transilvania e în us acest cuvânt, după cum am audit din înțelegința de acolo aflătoare ca oficianți în Oravița și pregiur. Etimologia este dela curtus lat., „corto“ ital. Deci și în limba daco-română există „curt“ și „scurt“ ca în limba italiana „corto“ și „scorto“.

8) *Ateia*. Cuvântul „ateia“ însemnă: solemnus veis induere lat.; habiller solennelement fr.; festlich kleiden germ., d. e. Petru s'a ateiat de biserică, de Paști etc. Etimologia vine dela italianescul „attillar“-se: acconciare la propria persona con legiadra squisitezza ital.; se parer, se orner avec trop d'affectation fr.; sich festlich un geschmackvoll kleiden germ.

9) *Slog*. Cuvântul „slog“ însemnă în graiul bănățenesc: locul séu pământul (cam de un paș de lat) ce rămâne nearat (cu plini și plante pe șine) între doué pământuri de arături spre a le despărți unele de altele;

limes lat.; raie fr.; rain germ. Etimologia zace în „sulcus“ lat., „solco“ ital. — Cuvântul ital. „solco“ are pe lângă semnificațiunea de „brézdă“ și înțelesul de „stradă“ și de: „riparo con parapetto“ (Schutzwehr, wall germ.) În Finamore: Vocabolario dell' uso abruzzese, Lanciano 1880 p. 145 se dice: solco, viatollo che divide il terreno zappato, adeca: drumșor care desparte terenul săpat. Aci se vede chiar înțelesul logic principal al cuvântului românesc. Din „sulcus“ lat. séu „solco“ ital. prin metatesa lui „sul“ séu „sol“ și „slo“ și trecerea lui „c“ in „g“ s'a format „slog“ românesc.

10) *Agru*. Acest cuvânt însemnă în graiul bănățenesc: pământ de lucrat de cultivat etc. Vine înainte în fraze d. e. acest grâu e din agrul meu, domnule, nu e cumpărat spre tîrgovină; aceste pome sunt din agrul meu etc. Etimologia cuvântului este evidentă din „ager“ lat. În dicționarul Academiei de Laurian și Massim, Bucuresci 1871 vine înainte cuvântul agru, dar fiind că nu se află în celelalte dicționare, trebuie să-l socotim ca neologism, fără a fi usat de popor în România?

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Dalta țiganului.

Istorióră pop. din Bucovina.

Eră odată un popă, căruia i plăcea a pune mâna pe ori și ce vedea cu ochii, și pe ce lucru pune a el mâna, pus eră, puteai să dai colac și luminare după dânsul, că mai mult nu-l vedeai.

Toți ómenii cîn sat îl cunosceau acuma ce pómă bună-i și se feriau de dânsul ca de para focului. Cum vedeau că se apropie de casa lor, îndată ascundeau toate lucrurile, ce ar fi putut să stee în calea sfinției sale, ca nu cumva mai pe urmă să le stringă sfinția sa fără de scirea și voia lor.

Etă că 'ntr'un an sosese Ajunul Bobotezei, ziua în care, după da ina păstrată din moși-strămoși, fiecare preot âmbă cu crucea pe la casele ómenilor, ca să le prevestescă botezul Domnului, să le stropescă casa și toate lucrurile dintr'ênsa cu aghiasmă, să le binecuvinteze mēsa și să le dorēscă sērbători fericite.

Popa nostru, ca 'n toți anii, așa și 'ntr'acesta se porni desdeminēță cu crucea prin sat, luând cu sine și pe pālimaryul seu, anume *Filip*, ca să-i ducă darurile căpētate dela iubita și credincioasa sa turmă.

Ómenii, cum prinseră de veste, că popa s'a pornit cu crucea prin sat, în loc să scóță hainele cele bune, precum și alte lucruri, ca să fie, după obicei, stropite cu aghiasmă, începură care din cotro a le stringe și a le ascunde prin lăși, prin dulapuri și pe unde apucau și puteau.

Merge acuma popa, după ce s'a pornit, cu crucea la o casă, merge la a doua, se duce la a treia, și tot așa âmbă el la vi'o câteva case de-a rēndul, dar să pótă pune mâna pe vre-un lucru, după cum eră deprins, pune popă cēcă ai pe ce! Ómenii se 'ncumintișeră și le ascuseră pe toate, numai bucatele le lasară pe mēsa, eră mai departe nimică, ce-ar fi putut cu inlesnire intră în desagii cei pântecoși ai Sfinției sale.

Și pe când eră popa mai mánios și mai infuriat, pentru că nu-și putuse mai nainte astēmpēră pofta ștersului, etă că ajunge la bordeiul unui țigan. Deci, sciind el pré bine, că acesta nu-i va da cel dar mare, în loc să spue ceea ce avea de spus, începú a cântă în batjocură și a dice:

În Jordane,
Mēi țigane!

Deschide ușa,
Plesniți-ar gușa,
Aprinde lumina,
Măncă-i-aș comandarea,
Dă popii colacu,
Și remâi la dracu!

Țiganul, care încă îl sciea cine-i și ce plătesce, cum a auzit că s'a pornit cu crucea prin sat și nu e departe până ce se va abate și pe la densusul, puse de grabă o daltă în foc ca să se inferbinte. Er colea când a auzit, că acuma s'a apropiat de bordeiul seu și voiesce să intre în nuntru, scôte daltă roșie ca jaraticul din foc și-o pune pe cornul vetrii. Apoi aprinde o lumină, se duce la ușă, o deschide incetișor și esă, după cum e datina în acesta și însemnată, cu lumina aprinsă înaintea popei.

Popa, cum intră în bordeiu, aruncă privirile în toate părțile și dând cu ochii de daltă, țice cântând:

„In Jordan botezându-te tu Dómne,
Șterge daltă Filipe!“
— O ștersei
Și me fripsei,
Sfir o am pus
Și sfir s'a dus,

respunse Filip repede, crișcând din dinți și suflând în mânuri.

Filip adica, care avea același dar, ca și popa, și tot atât de cinstit și bun de mână ca și acesta, ba încă cu mult mai de hai, pusese acuma mâna pe daltă și-o aruncase în desagi. Dar a pățit-o, căci fiind daltă foarte ferbinte, nu numai că s'a fript cum se cade la mânuri, ci încă i-a ars și desagi în cari o pusese și sfiriind cădă dintr'ensii jos. De-aceea, când i spuse popa ca s'o ștergă, el respunse repede ce și cum a pățit.

De-atunci apoi atât popa, cât și pūlimariul seu Filip nu cutezară mai mult pe nimică a pune mâna, temându-se ca să nu dee peste dracu.

Daltă țiganului i-a vindecat pe amândoi.

S. FI. Marian.

Stoinicel vitézul.

Baladă populară din părțile Abrudului.

C e s'aude, ce s'aude?
Pân la mine ce pătrunde?
O-i sunet de clopoșele,
Ori-i glas de turturele?
Nici e glas de turturele,
Nici sunet de clopoșele,
Ci-i un măndru voinicel,
Voinicelul Stoinicel,
Cu măndruța după el.
Și-i iesi fișpanu-'n cale:
— Stoinicele, Stoinicele,
De vrei bine să-ți mai fie,
Dă-mi tu măndruța mie!“
Dar Stoinicel că ridea:
— Fișpane, Măria Ta,
Eu măndruța nu țoiu da,
Până capu-'n sus mi-a sta,
Că măndruța-i frumoșea,
Făcută pe sēma mea!“
Și țicea fișpanu-așă:
— Nu te tare superă,
Dar să-mi dai pușcuța mie,
De vrei bine să-ți mai fie!“

Dar Stoinicel ér ridea
Și la fișpan respundea:
— Eu pușcuța nu-ți voiu da.
Până m'oi puté luptá,
Că i-am jurat pe oșele,
Să scot capul mândrei mele.“

Și fișpanul se mirá
Și cătră voinic țicea:
— Stoinicele, Stoinicele,
Nu te tot măncá-'n mășele,
Dă-mi haremi paripul mie,
De vrei bine să-ți mai fie!“

Stoinicel în dinți crișcă
Și cătră fișpan țicea:
— Domnule, Măria Ta,
Eu paripul nu-l voiu da,
C'am jurat în cōma lui,
Că-i din țera turcului,
Și-am jurat pe sănătate
Să me scótá dela mōrte.“

Pandurii bine-auțirá
Și aprōpe că venirá
Și ei își făcurá plan,
Să viná lângă fișpan,
Să prindá pe Stoinicel
Și măndruța d'ângá el.

Stoinicel ca un vitéz,
Nu dá la panduri rēgaz,
C'odată sare pe cal,
Bagă mâna 'n buzunar,
Fluerá una frumos
Și țipá galbini pe jos.
Pandurii tot culegea,
Stoinicel capuri tãia,
Și mai fluerá odatá
Să viná și a lui cētá,
Ce-i prin codru 'mprăsciatá.
Apoi decá s'astrīngea,
Stoinicel porunci dádea:
„Cei mai iuți pe dinainte,
De dați la fișpan plácinte;
Cei mai moi
Pe din apoi,
Mánați domnii ca pe oi,
Să nu le mai viná 'n minte
A ne sta nouá 'nainte,
Că codruțul nu-i domnesc,
Că codruța-i haiducesc
Și potecu-i voinicesc!“

Ioan Pop Reteganul.

C u g e t ă r i .

Misanthrop va deveni tot filantropul care iubesc omenirea ca pe un părinte și nu ca pe un copil nesocotit.

Popórele de rasă nobilă au natura cailor arabi: i poți conduce cu o mână, când i desmierți cu cealaltă; dar să te aștepti a fi sdrobot sub copita lor când i vei atinge cu biciul.

Este în firea lucrurilor ca să nu remâie etern sclavul încatenat: tiranul își usă puterile oprimând, pe când oprimatul se oșelesce în suferință.

Sunt timpuri și circumstanțe în cari cea mai onorată decorațiune este: a nu fi decorat.

Constanța de Dunca-Schiau.

SALON.

Suvenirii bucureștene.

-- Seratele literare la dl Maiorescu. --

Este o căință generală, că saloanele române nu prind sprigină culturii naționale. Limba și literatura noastră n'au încă să însemne pe paginile istoriei lor multe merite de ale saloanelor române. În cele mai multe din cele frunțase se conversează în limbi străine, er literatură și arta națională sunt primite numai ca din grație, cu un fel de dispreț. Tot ce e românesc, se întimpină cu oșez-care nencredere, supunându-se că geniul român nici nu e capabil să producă un ce care să fie la înălțimea culturii lor.

Și pe când fața de produsele române se aplică o critică cât se poate de riguroasă, ba prejudețioasă chiar: produsele străine, chiar și cele mai slabe, se introduc cu emfas, căci așa-i moda, așa cere bon-tonul.

Se 'nțelege, că această procedură pune o stavilă mare în calea înaintării noastre culturale, căci decă luptătorii progresului tocmai acolo sunt desconsiderați, de unde ar aștepta spriginul cel mai puternic, lupta lor române tot grea și învingerea întârzie tot mai mult.

Decă limba națională ar fi mai mult apretuită în amiliile române culte, decă în fie-care salon românesc am găsi câte o fôie literară română, decă damele noastre s'ar decora mesele și cu scrierile române de frunte, decă în convenirile noastre sociale s'ar discuta mai inadins cestiunile culturale naționale: în scurt timp am începe să facem un progres mare.

Saloanele totdeuna și la tôte națiunile au avut o nriurire mare asupra dezvoltării literaturii. Cine n'a cetit, de exemplu, despre saloanele franceze, unde se adunau și se adună scriitorii mari, spre a surprinde pe ascultători cu scrierile lor cele mai noue și unde talentele tinere fure și sunt introduse în lume sub scutul unei femei frumoșe?!

Un astfel de rol se așteaptă dela saloanele din București. Dl Titu Maiorescu, agerul observator al lipselor noastre culturale, a și luat inițiativa. A deschis saloanele sale pentru serate literare. Fericită idee, pe care nimeni n'o putea realiza mai bine, decât dsa. Ênsuș bărbat de litere, cel dintău critic, având un nume important în literatura noastră: cine putea s'adune mai bine în giurul seu pe cei ce țin în mână condeiul literar român? Făcându-și legături întinse în viața socială și publică, favorit de sôrte și educațiune cu maniere afaabile, stimat și iubit de toți: cine putea să intrunescă la sine o societate mai frumoșă decât dsa?!

Și seratele începură. Scriitorii și amatorii invitați se adunară. Și de atunci în totă săptămâna, când se ține, duc cu sine suvenirii plăcute din aceste conveniri, unde spiritul își găsește cea mai plăcută desfătare.

Aceste serate au deja istoria lor, de aceea cred că cel ce va scrie odată istoria literaturii noastre, va trebui să amintescă și seratele literare ale dlui Maiorescu. Acolo Alecsandri a cetit pentru prima-oră „Fântana Blanduziei”, Maiorescu a introdus pe mai mulți tineri, cetindu-le ênsuș scrierile, Eminescu a electrisat pe toți cu poesile sale mai noue, Hășdău a reversat lumină asupra unor enigme lingvistice, Slavici a delectat auditorul cu novelele și schițele sale, Ispirescu a spus câte o snovă în neoșă limbă românească. Acolo mulți din cei mai tineri, ca Roșca, Zamfirescu, Dulfu și alții, se presintară cu scrierile lor.

Săptămânile petrecute la București imi oferiră și mie plăcerea d'a usă de afabila invitațiune a dlui Maiorescu și astfel asistai la doue serate.

Trecură opt cêsuri când cu amicul Nicolae Densușian intrarăm. Eră deja adunată o frumoșă societate, care din ce în ce se înmulția, căci tocmai în sêra aceea avea să cetescă ilustrul nostru poet, dl V. Alecsandri, lucrarea sa nouă, comedia antică: „Fântana Blanduziei”.

Dl Maiorescu, pe cât de sever în critica literară, pe atât de afabil în viața socială, unde pentru tot ênsul are un suris, o vorbă dulce și o stringere de mână, me presintă d'ei soție, fiicei sale dșorei Livia, dnei Mitte Kremnitz, renumita traducătoare germană a scrierilor române și altor dame, cari făceau parte din societate, apoi bărbatilor pe cari încă nu-i cunoseam. Erău față căți-va membrii ai Academiei, dintre cari învêțatul episcop Pr. Ssa Melchisedec atrăgea atențiunea generală. Acolo reveđui după 12 ani pe genialul Eminescu, și pe alți vechi cunoscuți, beletriști, diariști, profesori etc. În urmă sosi și eroul serii, dl Alecsandri, și în scurt timp serata se deschise, și se făcû făcere.

Dl Alecsandri începû să cetescă. Nu cetia în stil declamatoric, cu gesturi și cu mari modulațiuni de tonuri; ci lin, accentuând moderat și făcând o impresiune naturală. Se vedea din tot șirul, că autorul a scris cu multă plăcere această piesă.

De atunci a trecut un an, dar și acuma imi sună 'n urechi unele điceri frumoșe, ce mi-am însemnat în sbor.

Intr'un loc poetul đice :

E de mirare,
Cum un poet nu-și perde și capul în visare.

În alt loc :

E splendidă ertuna când sôrele e 'n nor.

Intr'un loc esclamă astfel :

Căci zorile cu murgul nu pot avé 'nteluire.

Și mai la vale :

. căci e merit să sbôre:
Amorul cătră nôpte, aurora cătră sôre.

Êtă una și din đicerile glumete :

Stomacu-i vêr primare cu inima vecină.

Auditorul, care de asta-dată se urcâ la vr'o 40 de persoane, însoți cu atențiunea cea mai încordată lectura piesei, aplaudând de multe ori și la sfêșitul actelor făcând ovatiuni poetului.

Între acte ni se servi theă, indulcită prin grațioșele cuvinte ale domnișorei Livia, care ingrigia de ôșpeți.

După un-spre-dece ore se termină lectura memorabilă. Noi ne depătarăm fericiți, că am putut s'auđim cea mai nouă creațiune a bardului Național.

În asta sêră nu s'a făcut multă critică: dar la alte ocațiuni, după fie-care lectură urmêzâ imediat critica verbală a ascultătorilor.

Așa s'a făcut și în serata următoare. Atunci dl Maiorescu a cetit doue poesii de dl Alecsandri, una de dl Hășdău, mai târđiu câteva de dl Duiliu Zamfirescu, apoi Eminescu ne-a încântat cu șapte poesii, publicate mai târđiu în fôia noastră, dl Marienescu a dat lectură unei novele mitologice.

A treia serată nu se putû ține, căci intreveniră alegerile. Așa strică politica tôte, chiar și literatura.

Dar noi căți-va ênși am fost recompensați prin convorbirea dela de unul din „Otelul Bulevardului”, la care ne-a pofit dela Academie dl Maiorescu. Am fost puțini, numai patru ênși: dsa, dl V. Babeș, dl Nicolae

Densușian și eu. S'a început pe terenul istoric, s'a urmat pe cel filosofic, a trecut în cel lingvistic, apoi în cel literar-beletristic și s'a încheiat cu un resumat critic al stării noastre culturale.

Păcat, că nu s'nt stenograf. să fi putut reproduce acest „dejun literar“, ca să simtă și cetitorii noștri plăcerea ce am simțit eu. Rigorosoasă a fost critica, dar aceea totuș mi-a produs bucurie. Națiunea care scie să-și cumpenescă activitatea intelectuală, trebuie să aibă un viitor frumos.

Iosif Vulcan.

Agata Bârsescu.

— Portretul pe pagina 61. —

În luna lui noiembrie a anului trecut o tineră româncă, domnișora Agata Bârsescu, a cebutat cu mult succes pe scena primului teatru german din Austria, în „Burgtheater“ din Viena.

Am publicat atunci apretările celor mai mari diare din Viena, că asemenea eveniment nu s'a petrecut pe acea scenă de un pătrar de secol, de când renumitul Lewinsky s'a presintat pentru prima-oră pe scândurile ce înfătoșează lumea.

Am comunicat, că dșora Agata Bârsescu, născută la 1862 la București, e fiica unui colonel român, rănit la Plevna în reșelul pentru independență, actualminte comandant la Galați; că a studiat trei ani la conservatorul din Viena și că după debutul ei cu succes a fost angajată pentru acel teatru.

Aceste le repețirăm pentru abonații noștri noi, cari doră n'au cetit cele ce publicarăm an despre dșora Bârsescu.

Acuma adaugem, la portretul seu din nr. prezinte, că descoperirea acestui mare talent dramatic se datoresce reginei de pe tronul României.

Simțim mare bucurie putend să constatăm acest succes strălucit; dar bucuria noastră numai atunci va fi deplină, când Teatrul Național din București, organizat de nou, va adună toate talentele artistice române imprășciante, și va avé mândria d'a numeră și pe această jună și frumosoasă artistă dramatică între membrii sei.

I. L.

Literatura și arte.

Un nou cadrul românesc. Dilele trecute a apărut un nou cadrul: „Nu me uita“, compus din melodii românesce de Ersilia Lazaru n. Nicôra, editat de dl George Lazaru. Se află de vândare în librăria M. Klein jun. în Arad Prețul 80 cr. Autorea a repausat în florea vieții, nimicindu-se printr'ensa multe speranțe, la cari ne îndreptătia talentul ei musical. Se mai află de vândare la numita firmă în Arad: „Primul bal“, polcamazur, asemenea de Ersilia Nicôra și „Federațiunea Danubiană“ polca de Maria Nicôra.

Teatrul Național din București. Cetim în „Românul“: La Teatrul Național, de patru ori pe săptămână e opera italiană, de doue seu de trei ori bal cu seu fără tombolă, fără a mai socoti balurile mascate. Cum remâne însă cu teatrul românesc?

Conferințe publice, ținute la Ateneul român în 1883—84, fasciôra I a apărut conținend programul conferințelor pe 1883—84. Discursul de deschidere al dlui C. Esarcu și conferința dlui Ionescu: Iavetăminte din istoria patriei, prețul 1 leu. Celelalte conferințe se vor publica succesiv.

A apărut de sub tipar și se află de vândare în toate librăriile din România: „Memento de Istoria uni-

versală seu Istoria în tablouri“ de Bonifaciu Florescu, prețul 2 lei și 50 bani.

La Iași a apărut o broșură intitulată: „Studiu constituțional asupra sistemului reprezentativ și votul universal“ de I. C. Barozzi, avocat pe lângă curtea apelativă din Iași.

Statistică. Biuroul statisticei comerțului exterior al ministeriului finanțelor din România ne-a trimis tabloul general indicand comerțul României cu statele străine în anul 1882.

Avis. Toți aceia, cari vor a-și procura opul „Herman și Dorotea“ scris de W. Goethe și tradus în versuri de Const. Morariu, s'nt avisați a-și face abonamentele până cel mult în 14/26 febr. tramițend și prețul de abonament — de esemplar 65 cr. Insemnăm din nou că acoperind noi toate speșele de edițiune, tot ce va incurge din abonamentele acestui op se va întrebunință spre înființarea unui fond, din care va fi a se redica prima școlă românescă de fete în Bucovina. La capetul opului se va face o dare de semă specifică de toate abonamentele și contribuiriile incurse la noi spre scopul indicat. Cancelaria *Negruti* în Gherla.

Diare nou: „Săceala“ este numele unui nou diare ce a apărut în Iași.

Ce e nou?

Sciri personale. *Di Ioan Goldiș*, profesor la gimnaziul din Arad, a ținut în sâmbêta trecută o prelegere publică în localitatea Societății „Progresul“, vorbind despre „Familia Brancovean“. — *Di N. Popescu*, profesor la Asilul Elena Dômnă în București, a obținut medala Bene-Merenti cl. II pentru scrierile sale literare. — *Di A. D. Xenopol*, profesor de istoria Românilor la universitatea din Iași, ținut joi la București o conferință literară asupra „Teoriei lui Rössler“. — *Di dr. Ioan Micu* ș-a deschis cancelăria advocațială în Orăștia.

Hymen. *Di Iosif Nestor*, jude la tribunalul din Oradea-mare, în duminica trecută ș-a serbat cununia cu domnișora Elena Bôcz în Oradea-mare. — *Di dr. Dimitrie Kiss*, avocat în Oradea-mare, astăzi sâmbêta se va cununa cu dșora Cornelia Lazar, fiica dlui avocat Lazar în Oradea-mare. — *Di Alesandru Gavra*, teolog absolut al dieceșei aradane, la 17 l. c. se va căsători cu dșora Elisabeta Horge, fiica dlui Nicolae Horge, preot în Buntesci, lângă Beiuș. — *Di Iuliu Nistor*, teolog absolut al dieceșei oradane, la 9 l. c. s'a logodit cu dșora Leontina Colceriu în Blăș. — *Di Alecsie Tôder*, teolog absolut al dieceșei Caransebeș, la 20 ianuarie st. n. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Trăila, fiica dlui Ioan Trăila în Ciudanovița; ca naș a funcționat dl Ilie Trăila, avocat în Oravița, unchiul mireșei. — *Di Alesandru Brădean*, invetător în Satul-nou, la 3 febr. st. n. s'a logodit cu domnișora Iuliana Militar, fiica parocului P. Militar din localitate. — *Di Dimitrie Tudor*, comerciant și proprietar în Covasinț, comitatul Arad, la 3 febr. s'a cunutat cu dșora Hersilia Petrila, fiica parocului Nic. Petrila din Macea. — *Doue nunți în Asilul Elena Dômnă din București.* Amendoue s'au serbat în duminica trecută: dșora Maria Dragomirescu, absolventa școlii profesionale, cu dl Ion Crivinean invetător în Crivina, județul Mehedinți; dșora Maria Stroenescu, elevă a școlii de țesut „Regina Elisabeta“, cu dl Constantin Popescu, zugrav. Celebrearea religioasă a cununiilor a avut loc în biserica Asilului.

Balul român din Viena în carnevalul acesta se va ține la 11/23 febr. în „Grand Hôtel“. Balul se va da în folosul studenților români de acolo lipsit de mijloce, sub protectoratul archiducelui Rainer și sub patronatul dômnelor: Sevastia de Carp, Maria Dumba, Matilda Dumba n. Germani, Victoria de Grigorcea, Clai-

risse de Lindheim-Vivenot, Aurelia de Trapşa-Kron, Comtesa Traun-Abensperg, Victoria de Umlauff-Frankwell, barona Catinca de Vasilco. Presidentul de onoare este dl Aleco baron de Vasilco membru senatului etc. Presidentul comitetului arangiator e dl drd St. N. Ciurcu (IX, Brunnlgasse 6) unde sânt a se trimite și colectele pentru acest bal vrednic de spriginul publicului. O listă se află depusă și la redacțiunea noastră.

Intruniri literare in Cernăuți. Al doile conferențiar in intrunirile literare arangiate de Societatea pentru cultura română in Bucovina a fost dl dr. Drogi. Titlul lucrării dsale a fost: „Despre faptele lui Mihaiu Vitezul și mörtea lui“. Un public numeros și förte distins a asiat la acesta conferință. Prelegerea era bine intocmită și a făcut bună iniriure asupra publicului. Constatăm cu plăcere, serie raportorul nostru, că dl Drogi a intrebuințat pentru scrierea sa mai totă literatura cunoscută despre Mihaiu Vitezul. In auditor se aflau dşorele Renei, c. r. consiliar dela guvern dl Renei, archimandritul Miron Calinescu, br. Grigorcea cu dna soție, dl Volinschi cu dna soție și dşora Buberle, dna și dşora Mitrofanovici, dna Aglae Cosovici, dl Vasili Morar, dl Leo cav. de Goian. — A treia intrunire literară avu loc vineri la 8 febr. st. Cu asta ocaziune colaboratorul nostru, dl Dionisiu O. Olinescu cefi un studiu archeologic despre tesaurul dela Petrosă seu „Cloșca cu pui“, păstrat in museul Național din Bucuresci.

La balul „Junimii“ din Cernăuți, despre care raportarăm deja, au mai luat parte următoarele dame: dşorele Tomiuc, Stefanelli, amëndoue in costum național, Grec din România, Grec din Panca in Bucovina, surorile Mandicevschi, Maximovici, Peșca, Abager, Ciupercovici, Cantimir, Iliut, Litviniuc și dōmnele: Maximovici, Ţurean, dr. Popescu, Janos, Caplonschi, Pauluc.

Incendiul „Românului“. In noptea dela 7 febr. st. n. a ars casa dlui C. A. Rosetti in Bucuresci. Focul s'a produs prin o lampă de petroleu, restornată prin o servitoare din nebăgare de sēmă. La moment s'au aprins perdelele și in timp de doue ore casa intręgă s'a prefăcut in cenușe. Numai puține obiecte s'au putut mântui. Paguba e mare, ba chiar irreparabilă, căci flacăările au mistuit și documente istorice. Camera deputaților in ziua următoare, printr'un avent de nobilă recunoscință, a votat dlui Rosetti 150,000 franci, spre a-și pute clădi o casă nouă; însă dsa a refusat acesta printr'un discurs de cele mai innalte sentimente patriotice. In urmă dl prim-ministru Brătian a propus ca totuș să se clădescă acea casă; căci, ori va primi-o dl Rosetti seu familia sa, ori ba, totuș va rămâne in Bucuresci un monument de recunoscință a țerii față de devotatul ei fiu. Aplause frenetice insoțiră primirea acestei propuneri.

La Brașov Asociațiunea pentru spriginirea invțăceilor dela meserii a ținut adunarea sa generală in zilele de 8/20 ianuarie și 3 febr. st. n. In ședința primă zelosul președinte, părintele Baiulescu raportă cu durere, că Asociațiunea este förte slab spriginită din partea publicului. Din raportul asupra cassei se vedu, că Asociațiunea are un capital de 3366 fl. 7 cr. In sfērșit dl președinte își dete dimisiunea, asemenea dimisionă și secretariul dl Bozocean. In ședința dela 3 febr. se alese președinte părintele Vasile Sfetea, secretariul primi éraš sarcina acesta, cassar se alese dl V. B. Popovici, controlor dl V. Antoniu.

O nouă reuniune de dame s'a inființat de currend la Brașov. Scopul ei este ajutorarea veduvelor gr. or. sârace din Brașov și Săcele și crearea unui capital din care să se clădescă un asil pentru veduvele bētrâne și neputincioșe. Acesta societate are deja un capital

de 1050 fl. Statutele ei aprobându-se și din partea guvernului, noua reuniune s'a constituit, alegându-și biuroul astfel: presidentă dna Susana Andrei Mureșan, vice-presidentă dna Elena G. Ioan, cassieră dna Maria Popea, controloră dna Elisa Mureșan; membre in comitet dnele: Amalia Lăpădat, Otilia Orghidan, Zoe Petric, Victoria Jiga, Carolina Ciurcu, Voica Popea și Elena Orghidan. Secretar s'a ales dl director gimnasial Stefan Iosif.

La Bocșa-montană se ținū in 2/14 febr. un bal frumos in sala otelului mare. Balul fu precedat de un concert, compus din cântări in cvartet esecutate de corul vocal din loc. Venitul curat a fost destinat pentru sporirea bibliotecii școlare. In fruntea intreprinderii a stat dl invțător Iosif Furlugean, la care sânt a se trimite și contribuiriile marinimōse.

Balul inriștilor din Sibiu va ținē ađi la 16 febr. in sala otelului „Impēratul roman“. Lady patronesse va fi dōmna Adele de Brennerberg. Membrii comitetului arangiator este compus astfel: Albert Arz, Albert de Hochmeister, Adolf Albrich, Aureliu Millea, Bela Czia, Geza Kovács, Gustav Czampa, Herman Mangesius, Ioan Henteș, Justin Icanoviciu, Carol Stühler, Mihail Lazar, Moise Savu, Nicolau Vecerdea, Toma Szabó.

Casina română din Bozovici a arangiat joi la 14 febr. st. n. un bal in localitățile școlii române. Venitul curat a fost destinat corului vocal, care se va inființă. Dintre jocurile romănesci s'au jucat: Hora, Ardelēna, De doi, Dunarēnca, Pe loc. Ofertele marinimōse sânt a se trimite dlui negustor Ioan Bănuț in Bozovici.

Concert și bal la Ciacova. Corul plugarilor romāni din Ciacova, comitatul Timișorii, a arangiat la 2/14 l. c. un concert insoțit de dans, in folosul fundațiunii gr. or. romāne din localitate. Petrecerea a reeșit bine, căci a fost spriginită și de clasa mai inteligentă.

Bal la Făgăraș. Romāni din orașul Făgăraș au dat la 26 jan. o petrecere cu dans in favorul fondului de teatru diletant romān „Progresul“. Petrecerea, incepută cu „Hora“, a reușit bine, căci s'a adunat un public numeros, care ș-a petrecut cu mult animo până'n dori. Mai multe dame s'au presintat in costum național.

La Satul-nou, in Bănat, societatea Crucii-Roșie a dat la 2 febr. st. n. un bal, la care au participat förte mulți romāni. Intre aceștia au produs efect mare dna Negoe din Petrovoselo și dşora Regina Negoe din St. Janoș, cari avură frumōsa idee d'a se presintă in costum național bānătenesc.

Corul plugarilor din Beregseu, lângă Timișōra, va arangia la 9/21 l. c. un concert insoțit de joc. Acesta petrecere se va da in ospetăria mare a comunei, in folosul bibliotecii școlare și a societății de lectură a plugarilor de acolo.

Concert de plugari in Peșca-română. Corul vocal al plugarilor din Peșca-română, comitatul Arad, la 5/17 l. c. va da un concert, condus de invțătorul Iosif Hosa, cu următoarea programă. 1) Motto: „Dorim scopul a-l realiză“, poesia de Iulia Iosa, musica de Achim Șuman, plugariu, cvartet cu sopran, esecutat de corul vocal. 2) „Salutarea patriei“ cvartet esecutat de corul vocal. 3) Romānia regat“ poeșie de Iosif Vulcan, declamată de Emilia Codoș. 4) „Cântec Sērbătoresc“, cvartet esecutat de corul vocal. 5) „Simțul romān“, poeșie de Iosif Vulcan, declamată de George Dehelean. 6) „Arcașul“, cvartet esecutat de corul vocal. 7) „Romānia liberă și independentă“, poeșie de Petru Dulfu, declamată de Demetriu Barbu. 8) „Junimea Parisiană“, cvartet esecutat de corul vocal. 9) „Apel la infrățire“, poeșie de Iosif Vulcan, declamată de N. Dragoș. 10) „In maiu“, cvartet cu sopran esecutat de corul vocal.

11) „Poetul și ramura“, poezie de Ion Moșoi, declamată de Constantin Salajan. 12) „Hora Sinai“, cu soprăn, executat de corul vocal. 13) „Deșteptă-te române“, executat de corul vocal.

Balul român din Timișoara. La repetițiile întrebări aducem la cunoștința on. dōmne și domnișōre, cā la balul român din Timișoara, ce se va arangia în 1-a martie st. n. nu numai pot veni în ori ce fel de costum național, ci chiar dorim sǎ fte cāt mai multe feluri de porturi romānesci reprezentate, sc ind prē bine, cā gustul cel fin al damelor nōstre va sci sǎ alegā din multe frumōse, cele mai frumōse, de aceea și rugām pe tōte damele sǎ binevoiescā, incāt numai se pōte, a cercetā balul nostru în costum național. *Comitetul aranșior.*

Reuniunea romānă de cātări din Sibiu a ținut adunarea sa generală la 5 febr. st. n. sub presiul dlui dr. Aurel Brote. Secretariul dl dr. Ioan Crișan ceti raportul general despre activitatea reuniunii în anul trecut, din care notām cā reuniunea a avut în anul trecut 42 membrii activi și 70 ajūtători, starea casei la 31 dec. a fost 314 fl. 92 cr. Neul comitet se compuse astfel: presedinte dr. Aurel Brote, dirigent George Dima, secretar dr. Ioan Crișan, cassar Romul Petric, archivar Matei Voilean, econom Petru Roșca, membri în comitet dr. D. P. Barcian, Eugen Brote și Petru Ciōra.

Statua lui Ovidiu. Artistul Ferrari din Roma, care a primit sǎ tōrne în bronz figura poetului Ovidiu, a trimis deja la prefectura de Constanța tabloul statuei, care este a se redicā acolo, gata în gips. În primāvera acēsta ea va fi terminatā definitiv și se sperā cā, pānā în luna lui iuniu viitor, se va și aședā pe una din cele mai frumōse piețe ale Constanței. Statua representā pe poet în piciorē, mārime naturală (2 $\frac{1}{4}$ metri înnālțime afarā de pedestal) imbrācat cu toga strinsā peste umēr, ținēnd condeul în māna drēptā. Se gāsesce în momentul unei concepțiuni poetice. Privirea e tristā și seriōsā, așā cum ne aratā prin „Tristele“ sale, cā a trāit plin de nemulțumiri, în acest loc. Representā fidel figura unui esilat.

Limba spaniolă. Intr'un discurs pe care generalul Guzman Blanco l'a pronunțat de curēnd cu ocașiunea instalării Academiei Venezuelane la Caracas, gāsim o curiōsā statisticā a celor șese-spre-dece mii de cuvinte ce compun limba spaniolă: 5400 provin din limba latină, 1800 din limba euscariană, 1600 din limba arabă, 800 din limba goticā, 300 din franțuzesce, 100 din limba hebraicā, 100 din limba italiană, 100 din feluritele limbi din America, 50 din englezesce, 30 din limba germană, 20 din limba persană, 20 din limba sanscrită și 5680 de cuvinte a cāror origine este necunoscutā.

Un amic al Romānilor, Artur Baligot de Beynes, a murit la Paris în 7 ianuarie. El a scris mult în favorul Romānilor prin țiarele dela Paris. A fost secretariul lui Cuza-vodă și ca atare a redactat o mare parte din corespunđința aceluia cu cabinetele strāine. Se asigurā, cā el ar fi scris și un memorial asupra domniei lui Cuza-vodă, care acuma se va publicā.

Logograf

de Maria Danilă.

Din următōrele silabe:

Ro, un, or, tu, su, a, tha, e, ca, iu, ma, i, mar, gu, și, li, dan, les, mor, sac, te, ni, to, u, no, rii, dem,

a, ni; sǎ se formeze 12 cuvinte, a cāror litere inițial i cetite din sus în jos sǎ deē numele unui mare filosof și literat român; ēr cele finali cetite din jos în sus sǎ deē numele pārintelui seu, asemenea de mare renume pentru noi romānii.

Insemnătatea cuvintelor:

1) Un nume roman, ce l'a portat, și cel mai mare orator roman. 2) O persōnă biblică. 3) Un filosof antic grecesc. 4) Un Dđeu de al Romanilor. 5) Fiul Deitei Vinerea. 6) O Deitā pāgānă. 7) Atentatorul lui Napoleon III-lea. 8) Un regat în Europa. 9) Unde a fost aședāți protopārintii genului omenesc. 10) O mare provincie în Africa. 11) Un mare și renumit scriitor român. 12) Un popor în Europa.

Termenul de deslegare e 29 februarie. Ca totdeuna și de astā-datā se va sorti o carte între deslegători.

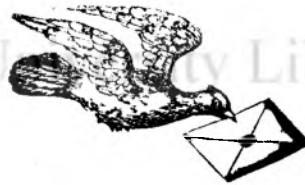
*

Deslegarea logogrifului din nr. 1: „Aluna, luna, una“.

Deslegare bunā ni-a sosit dela dōmnele și domnișōrele: Emilia L. Bistrițian, Maria Popovici, Cornelia de Tamaș, Mariți Lupan, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Matilda și Georgina Popa, Iosefina Popescu, Amalia Crișan, Viōra Milloi, Minodora Micșunescu și dela dl Nicolae Sabin.

Premiul s'a dobāndit de dșōra Iosefina Popescu.

Poșta Redacțiunii.

Orșiova. Sǎ fie dar de „pomānă“.

O durere. Prē neînsemnatā.
Er te-am zărit. Fantasmagorie.

Pān ce-adorm. Asta e mai bu-nișōrā, cāci cel puțin are un curs natural, dar nu e pentru publicitate.

Copilul cersitor. Lipsă desēvēșitā de ori ce avēnt poetic.
Mercur. Cāntecelē poporale sūnt parte cunoscute, parte nevrednice de publicat.

Dera. Responsul a sosit tārđiu pentru numărul acesta.

Dnei E. G. in S. Am primit și ve mulțānim.

Caracal. Abonamentele trimise s'au primit. Fōia se trimite.

Dsiōrei E. C. N. in D. Cānd vom avē loc, cāci ghicituri mari numai arare ori putem publicā.

Incredere. Prosā rimatā.

Fericirea. Detto.

Terentiu. Tōte acele au fost deja înregistrate în fōia nōstrā de mult. Sciri sociale scurte și bine scrise, primim bucurōs.

Raportorul. Totdeuna tārđiu.

Călindarul sēptēmānei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătōrile.	Sōrele resare	Sōrele apune
Duminea fiului rātăcit, Evang. dela Luca c. 15 v. 2, a inv. 2.					
Duminecā	5	17	Sf. Martira Agathia	7 6	5 24
Luni	6	18	Cuv. Pār. Vucol Ep.	7 4	5 26
Marti	7	29	Sf. Parteniu	7 2	5 28
Mercuri	8	20	Sf. M. Teodor Strat.	7 —	5 29
Joi	9	21	Sf. Mart. Nicefor	7 59	5 30
Vineri	10	22	Veturia	6 56	5 32
Sāmbetā	11	23	Sf. Ieremon. Blasiu	6 54	5 33

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollōsy în Oradea-mare. Strada principală.